

Forord

I et brev til sin Odense-veninde Henriette Hanck skrev H.C. Andersen nytårsdag 1835: »Nu begynder jeg paa nogle 'Børne Eventyr', jeg vil see at vinde de kommende Slægter skal De vide!« Digteren anede næppe på dette tidspunkt, hvor megen sandhed der lå i hans ord. Få måneder efter udkom det første hæfte med digterens eventyr. Det indledtes med »Fyrtøjet« og med soldaten i eventyret, marcherede H.C. Andersen ind i verdenslitteraturen.

De første eventyr, som H.C. Andersen skrev, blev udgivet under titlen »Eventyr, fortalte for Børn«. Som titlen indikerer, er eventyrene skrevet i talesprog. Ved at skrive i talesproget vinder sprogstilen sin lethed og ligefremme enkelthed. Det var H.C. Andersen, der introducerede denne sprogstil i den danske litteratur. Reaktionen på digterens første eventyr var dog tøvende. Anmelderne stod over for en ny form for litteratur, som de havde svært ved at forholde sig til. En anmelder var meget ophidset over det amoralske i eventyrene og mente, at her blev mennesker i en snæver vending slået ihjel, samvittighed syntes ikke at herske, og den respektløse behandling af fx prinsessen i »Prinsessen på ærten« blev betragtet som usømmelig og til skade for børn.

H.C. Andersens eventyr er rige på billedsprog, hvor man gennem et billede formår at beskrive noget andet – som illustration af en tankegang. Et barn vil måske opfatte eventyret »Kejserens nye klæder« ganske konkret, men den voksne vil unægteligt forstå eventyret mere abstrakt, som en fortælling om menneskets forfængelighed og selvforblindelse. H.C. Andersens eventyr er faktisk så uhyre rige på billedsprog, at kunstnere har følt sig draget til at illustrere dem, hvilket har medført, at H.C. Andersens forfatterskab i dag hører til verdenslitteraturens mest illustrerede. Selv maleren van Gogh var så betaget af eventyrene, at han i 1882 skrev til sin ven van Rappard: »Synes du ikke, H.C. Andersens eventyr er meget smukke? Han må afgjort også tegne illustrationer.«

H.C. Andersens eventyr kredser gerne om bestemte motiver: Kærlighed og udødelighed. Behandlingen af disse motiver udspiller sig typisk i forholdet mellem det sande og det falske, det ægte i forhold til det uægte. Det kommer ikke an på det ydre, som kejseren tror i eventyret om de nye klæder, eller som prinsessen i »Svinedrengen« tror, men snarere om det indre. Den standhaftige tinsoldat mangler nok sit ene ben, men hans sande jeg viser sig som et hjerte; den lille nattergal

glimrer ikke som kunstfuglen, men dens kunst sejrer over døden; svinedrengen er en prins; og den grimme ælling i virkeligheden en svane. Det er det indre, som har fortrin frem for det ydre.

Den lille Havfrues uegennyttige kærlighed sikrer hende en sjæl og dermed udødelighed på samme måde, som den lille fattige pige med svovlstikkerne i al sin sjælelige renhed sikres et liv i Guds rige.

I denne bog er udvalget af eventyr illustreret af kunstneren Kasper Heron Købke, der ikke blot har øje for, at eventyrene henvender sig til både børn og voksne, men også øje for, at der i eventyrenes mosaik også findes en afspejling af digterens liv. Gennem et ihærdigt studium af H.C. Andersens tid, liv og værk har Kasper Købke komponeret en rækkefølge for de udvalgte eventyr, således vi begynder i børneværelset med »Ole Lukøje« og ender på slottet med eventyret »Prinsessen på Ærten« – en rækkefølge der illustrativt bindes sammen i en stafet. Kasper Købke er hædret for sin usædvanlige fotorealistiske streg; hver enkelt illustration er således ganske righoldig på detaljer, som er værd at studere, da detaljerne i illustrationerne giver adgang til forskellige forståelsesniveauer. Illustrationerne billedliggør nemlig ikke stemnings- eller handlingssituationer, der alene knytter sig til de enkelte eventyr, men indeholder tillige referencer til eventyrdigterens liv, hvorved man associativt kan danne sig en forståelse af, hvorledes motiverne i eventyrene knytter sig til digterens personlige livsrum og erfaringer. På den måde er det lykkedes Kasper Købke i sin illustrationskunst – på samme måde som det gør sig gældende for H.C. Andersens eventyrkunst – at kunne fortælle flere historier på én gang. Historier som folder sig ud for alle aldre, og som beriges af kendskabet til H.C. Andersen

.

Ejnar Stig Askgaard

Overinspektør H.C. Andersens Hus – Odense